

ÍNDICE

Segundo a Resolución do 27 de xullo de 2015 (DOG 29 de xullo) as programacións didácticas deberán conter os seguintes elementos:

Elementos da programación		Folla Nº
1.	Introdución e contexto do centro lr	2
2.	Contribución ás competencias básicas lr	6
3.	Concreción dos obxectivos para o curso lr	9
4.	Concreción para cada estándar lr	
	1º.- Secuenciación e Temporalización lr	11
	2º.- Grao de consecución da materia e procedementos e instrumentos de avaliación lr	14
5.	Concrecións metodolóxicas lr	20
6.	Materiais e recursos didácticos lr	22
7.	Criterios sobre avaliación, cualificación e promoción lr	23
8.	Indicadores de logro para avaliar o proc. ensino e práctica docente lr	27
9.	Organización actividades , seguimento, recuperación e avaliación de materias pendentes lr	34
10.	Procedemento acreditación coñecementos previos lr	34
11.	Avaliación inicial e medidas lr	34
12.	Medidas de atención á diversidade lr	35
13.	Concreción de elementos transversais lr	37
14.	Actividades complementarias e extraescolares lr	37
15.	Revisión, avaliación e modificación da programación lr	38

1- INTRODUCCIÓN E CONTEXTO DO CENTRO [INDICE](#)

1.1- Características do centro.

a) Situación.

O I.E.S de Monterroso está situado no núcleo poboacional de Monterroso que limita ó norte cos concellos de Guntín e Palas de Rei; ó oeste con Palas de Rei e Antas de Ulla; ó este con Portomarín, Taboada e Guntín, e o sur con Taboada e Antas de Ulla.

A extensión do concello de Monterroso é de 114,6 Km² e sitúase no Suroeste da provincia de Lugo, practicamente no centro desta. É unha comarca eminentemente rural, aínda que cada vez faise máis apreciable o proceso de concentración urbano propio destes tempos.

O concello de Monterroso ten un total de 4529 habitantes. O núcleo urbano, con 1774 h, constitúe o 37,9% da poboación total, en comparación cos 22 núcleos rurais con menos de 100 h. que representan só o 31,1%. Nos últimos anos o concello sufriu unha perda de poboación debido ó envellecemento poboacional e a regresión do sector primario.

Desde o punto de vista socioeconómico o concello de Monterroso caracterízase polo elevado peso do sector primario, aínda que algunhas familias do núcleo urbano adícase ó sector servizos. Tamén hai pequenas industrias, que representan o 15% da actividade económica.

O Concello de Antas de Ulla, situado na provincia de Lugo a 45 kilómetros da capital provincial, ubícase no Centro Xeográfico de Galicia. Limita ó norte con Palas de Rei, ó sur con Taboada e a provincia de Pontevedra, no leste con Monterroso, e no oeste coa provincia de Pontevedra.

Situado na vertente norte da Serra do Farelo, a súa paisaxe, eminentemente marcada polo Monte Farelo (956 m) e o río Ulla, caracterízase por sinuosas montañas que rodean a conca do río, formando unha planicie de suave relevo cuberta por grandes extensións de árbores, sendo os máis característicos os carballos e castiñeiros.

Cunha superficie de 104 km² conta con 2600 h distribuídos en 28 parroquias que albergan uns 100 núcleos poboacionais.

A economía do municipio basease no sector primario, principalmente agricultura e gandería, que ocupa ó 60% da poboación activa. Compre subliñar a relevancia da gastronomía, con tres produtos que a lideran: o pan de Antas, o queixo da Ulloa e maila carne.

b) Centros adscritos.

A maior parte do alumnado que acude ao centro procede dos centros de primaria adscritos o noso IES, estes centros son:

- C.E.I.P. de Monterroso.
- C.E.I.P. de Antas de Ulla

Estas dúas poboacións están integradas dentro da comarca da Ulloa, marcada pola configuración natural do río Ulla, vértebra principal que inflúe na distribución territorial da poboación.

c) Ensinanzas que oferta.

Actualmente, no centro impártense as seguintes ensinanzas.

ENSINANZAS	Educación Secundaria Obrigatoria			Primeiro	
				Segundo	
				Terceiro	
				Cuarto	
	Educación non Obrigatoria	Bacharelato	Modalidade de Humanidades e Ciencias Sociais	Modalidade de Humanidades	Primeiro e segundo
			Modalidade de Ciencias Sociais.	Modalidade de Ciencias	
		Modalidade de Ciencias			
		Formación Profesional	Formación Profesional Básica “ <i>Informática de oficina</i> ” (Familia “ <i>Informática e Comunicións</i> ”)		
Ciclo Formativo de Grao Medio “ <i>Sistemas Microinformáticos e de Redes</i> ”			Primeiro e segundo		

d)- Características singulares.

O centro leva organizase dende o curso 2012/2013 con “Aulas Materias” , o que permitiu entre outras cousas a implantación das Bibliotecas de Aula. A avaliación positiva realizada dende entón animámonos a continuar coa súa implantación e a mellorar este xeito de organizarnos.

Sen embargo, dende o curso 2020/2021, con motivo do Protocolo COVID-19 e a normativa establecida ó respecto, a organización do centro en función da aula materia, entre outras medidas novidasas adoptadas, deixouse en suspenso ata que unha situación de normalidade permita a súa restitución.

O IES de Monterroso leva dende o ano 2009 no Plan de Mellora de Bibliotecas Escolares.

En xuño de 2010 participamos no concurso a nivel nacional “ Boas Prácticas na Biblioteca Escolar” onde acadamos un segundo premio na modalidade de Ensino Secundario.

Funciona unha “Biblioteca Familiar” que achega títulos relacionados coa educación e a aprendizaxe ás nais e pais do noso alumnado. Este curso funcionaron catro clubs de lectura, dos de rapaces e un de pais/nais, onde o profesorado, os pais/nais e xente do pobo nos mesturamos para desfrutar da lectura. Na sala do profesorado hai unha biblioteca activa onde o profesorado intercambia e presta os seus títulos preferidos.

Participamos no Plan Abalar.

O centro ten unha sección bilingüe en matemáticas na ESO.

Traballamos co programa para a prevención do acoso escolar “Titoría entre iguais” e neste curso iniciamos o programa “Educación Responsable” un programa formativo en intelixencia emocional para alumnado e profesorado que combinamos cos outros programas nos que intervimos.

No noso centro funciona un equipo de alumnado mediador que participa nos “Encontros anuais do Alumnado Mediador” organizados en Galicia dentro do programa “Vivir xuntos, convivir”.

Dentro dos “Contrato programa” organizamos diversas actuacións: o programa PROA de atención ao alumnado fora do horario escolar; os “Encontros coas familias” nos que organizamos charlas e obradoiros co fin de achegarnos ás familias e reflexionar xuntos sobre a educación dos adolescentes. facer un intercambio construír e enriquecer a comunidade educativa; distintos obradoiros de relaxación, técnicas de estudo, encontros con persoeiros galegos, etc...

As actividades propostas serán reflectidas na páxina do centro:

<http://www.edu.xunta.es/centros/iesmonterroso/>

1.2- Características do alumnado.

Este centro é o único da vila polo que todo o alumnado escolarízase nel.

Os fillos de funcionarios do centro de penitenciaría chegan de todas as rexións ata aquí. Tamén obsérvase un fluxo de emigrantes retornados procedentes do País Vasco e Cataluña. O mesmo tempo, cada ano estase a producir un incremento de inmigrantes procedentes de Portugal e Sudamérica.

Outra institución que aporta alumnado a este centro é a “Casa de Acollida” de menores que atende a menores en situación de desprotección e leva funcionando dende fai moitos anos.

Todas estas familias envían os seus nenos ao único instituto do pobo, o IES de MONTERROSO, o que contribúe á singularidade e riqueza cultural do noso alumnado.

Achéganse, tamén, ao noso centro educativo, rapaces de concellos fronteirizos, Taboada e Portomarín.

Lingua materna dominante. O alumnado escolarizado no centro é maioritariamente galego falante.

Alumnado con NEAE no curso actual.

Un dos aspectos máis salientables é a diversidade inherente as características individuais de cada alumno e alumna. Esta diversidade maniféstase nas diferentes formas de pensar e proceder máis ou menos indutivas, dedutivas, creativas, críticas...É facilmente contrastable a diferenza no dominio dos coñecementos previos que facilitan a adquisición de aprendizaxes de niveis superiores. Tamén son diversos, entre o alumnado, os contidos de estudo, os métodos de traballo e os niveis de interese e motivación, situación que se fai máis evidente co paso do tempo. Igualmente, son diferentes na capacidade de centrarse no traballo e na cantidade e calidade dos contidos de aprendizaxe.

No centro tamén se escolariza alumnado procedente de minorías étnicas e culturais.

Ademais, das características diferenzas inherentes á totalidade do noso alumnado, podemos sinalar a escolarización no centro de alumnado con Necesidades Educativas Específicas de Apoio Educativo. Dentro desta categoría no curso actual está escolarizado o seguinte alumnado:

✓ **Alumnado con necesidades educativas especiais, asociadas a alteracións do comportamento por presentar TDAH.**

✓ **Alumnado con necesidades específicas de apoio educativo derivadas de condicións persoais ou historia escolar asociadas con:**

- **Pertenza a minorías étnicas, situación sociocultural desfavorable e atraso escolar. .**
- **Situación sociocultural desfavorable e medidas de protección e tutela.**
- **Situación sociocultural desfavorable grave.**
- **Alumno con sospeitas de acoso escolar.**
- **Problemas de saúde.**
- **Alumna con antecedentes de longa hospitalización.**

Os problemas sociais detectados son: abandono escolar, absentismo, familias desestructuradas, alumnado de integración tardía. De xeito puntual obsérvanse casos de acoso escolar.

Aparte da labor docente, consideramos moi importante a influencia que os docentes exercemos como modelo e guía, nesta etapa tan complexa que é a adolescencia, xa que isto posibilita que as perspectivas do alumnado se amplíen e enriquezan.

2- CONTRIBUCIÓN Ó DESENVOLVEMENTO DAS COMPETENCIAS CLAVE [INDICE](#)

Segundo o establecido na Orden ECD/65/2015, de 21 de xaneiro, pola que se describen as relacións entre as competencias, os contidos e os criterios de avaliación da educación primaria, a educación secundaria obrigatoria e o bacharelato as competencias clave son aquelas que todas as persoas precisan para a súa realización e desenvolvemento persoal, así como para a cidadanía activa, a inclusión social e o emprego.

Nesa mesma orde establécense que todas as áreas ou materias do currículo deben participar no desenvolvemento das distintas competencias clave do alumnado. Estas competencias do currículo son as seguintes:

- a) Comunicación lingüística.
- b) Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía.
- c) Competencia dixital.
- d) Aprender a aprender.
- e) Competencias sociais e cívicas.
- f) Sentido de iniciativa e espírito emprendedor.
- g) Conciencia e expresións culturais

A materia de Filosofía de 1º de bacharelato pode contribuír á consecución de algunhas destas competencias no desenvolvemento do seu currículo, particularmente as competencias de:

☞ **Comunicación lingüística**

☞ **Competencia dixital**

☞ **Conciencia e expresións culturais**

☞ **Competencias sociais e cívicas**

☞ **Fomento da aprendizaxe autónoma (aprender a aprender).**

Evidentemente, o resto das competencias tamén deben ser obxecto de desenvolvemento. De feito, a materia toda ela, en conxunto e como principio metodolóxico debe fomentar un sentido de iniciativa e un espírito crítico e emprendedor, moi lonxe de posturas acomodaticias, prexuízosas, ou estandarizadas.

Segundo se establece na propia normativa, esta materia capacita o alumnado para o exercicio do pensamento crítico e independente, co que alcanzar unha mellor comprensión do mundo globalizado e de si mesmo/a.. O pensamento filosófico achega os coñecementos teóricos e as destrezas prácticas para entender, analizar e propor solucións aos desafíos intelectuais e morais do século XXI. Asemade, a materia de Filosofía ofrece os fundamentos conceptuais dos principios e dos

valores da paz e da seguridade mundiais: democracia, imperio da lei, dereitos humanos, tolerancia, xustiza, igualdade e liberdade. Os métodos filosóficos achegan enfoques plurais e contrastados que permiten albiscar saídas aos problemas que afectan a convivencia humana. A aprendizaxe do tratamento racional e dialogado destes asuntos disipa o recurso á violencia e á guerra, e fomenta a paz e a seguridade global e local.

En segundo lugar, a materia de Filosofía impulsa no alumnado o valor da indagación e a reflexión argumentada para descubrir prexuízos, xerar claridade respecto aos obxectivos e ao sentido da vida, valorar a calidade dos argumentos, detectar sofismas e falacias, resistir a presión arbitraria dos/das superiores e dos/das pares, atopar puntos de encontro entre posicións diferentes, humanizar as persoas con quen estamos obrigados/as a convivir. É por iso que o tratamento na aula desta materia ten que facer reflexionar ao alumnado sobre as razóns da presenza maioritariamente masculina na produción filosófica desde as súas orixes, ao tempo que debe dar visibilidade ao pensamento filosófico na muller.

A materia de Filosofía axuda a desmontar os argumentos das condutas baseadas nos valores da dominación e a vontade de poder que provocan crises ecolóxicas, económicas e humanas. A meditación filosófica esperta no alumnado o interese polas demais persoas, estimula a empatía para imaxinar os problemas que lles afectan e crea a capacidade para se emocionar moralmente. Grazas ao autoconecemento que promove a filosofía, o alumnado pode chegar a recoñecer que a fragilidade, a debilidade e a mortalidade non son aspectos negativos e odiosos da existencia humana, senón ocasións para a axuda mutua, a cooperación e a reciprocidade.

En cuarto lugar, grazas aos modelos diversos de pensamento filosófico, a materia de Filosofía estimula a deliberación sosegada sobre as decisións que rexen a vida cotiá individual e colectiva, e impulsa a tomar iniciativas razoables. Nunha sociedade democrática avanzada, o alumnado debe formarse para aplicar o pensamento crítico á análise de principios económicos e políticos, sopesar teorías sobre a liberdade e a xustiza social, recoñecer a interacción dos fenómenos naturais e sociais, avaliar o impacto ético e social da tecnociencia e gozar con autonomía dos produtos artísticos. A materia de Filosofía proporciona a visión e a comprensión holística necesaria para realizar estas tarefas. O alumnado educado filosoficamente é, daquela, activo, curioso, argumentativo, creativo, comprometido e innovador.

Como se ve, a Filosofía como materia potencia o desenvolvemento das competencias sociais e cívicas, por estar estreitamente vinculadas coa finalidade última de todo o seu proxecto. Pero nesa consecución precisa acudir á competencia en comunicación lingüística, que lle permite ao alumnado tanto a exposición dun pensamento rigoroso e claro como o diálogo frutífero coas demais persoas. A competencia de aprender a aprender maniféstase na obriga intrínseca do facer filosófico de xerar marcos de sentido cada vez máis complexos, globais e enriquecedores que nos permitan tratar cunha realidade plástica, multifacética e omniabarcante, realidade que provoca en nós a moi humana sensación de admiración. E nesa sensación, a Filosofía non está soa, xa que a matemática e a ciencia se nutren da mesma fonte, e a competencia neses saberes cobra máis luz cando se examinan desde o saber que na orixe foi un con eles. Pero non chega a admiración. Con ela aparece a curiosidade que

só se ve satisfeita cando polo sentido de iniciativa e o espírito emprendedor nos animamos á acción, á creación e á innovación. O mesmo saber require atrevemento, ousadía, iniciativa, como nos lembra Kant. A competencia dixital capacita os alumnos e as alumnas para o uso das novas tecnoloxías que serven para traballar coa materia mesma da razón, o sentido, que se presenta baixo as dúas facetas da información e a comunicación. O percorrido da filosofía polos seus temas e pola súa historia brinda acceso, ao cabo, a un panorama de teorías, pensadores/as, correntes, ideas, argumentos, críticas e preguntas que conforman a trama onde se viñeron tecendo as expresións culturais que nos fan ser o que somos.

Tamén se abordan no currículo de Filosofía varios dos elementos transversais de etapa, os que atinxen basicamente ao espírito emprendedor e ao estudo dos proxectos empresariais, e á influencia que poden ter neles as achegas das ramas da filosofía.

Para concretar algo máis esa contribución no apartado nº 5 establécense que competencia clave se traballará para cada un dos estándares de aprendizaxe. Para iso na táboa utilizaranse as seguintes abreviaturas:

CCL	Comunicación lingüística
CMCCT	Competencia matemática e competencias básicas en ciencia a tecnoloxía
CD	Competencia dixital
CAA	Competencia aprender a aprender
CSC	Competencias sociais e cívicas
CSIEE	Sentido de iniciativa e espírito emprendedor
CCEC	Conciencia e expresións culturais

3- CONCRECIÓN DOS OBXECTIVOS [INDICE](#)

O Bacharelato contribuirá a desenvolver nos alumnos e nas alumnas unha serie de capacidades que lles permitan a consecución dun conxunto de obxectivos que teñen como finalidade proporcionarlle ó alumnado formación, madureza intelectual e humana, coñecementos e habilidades que lle permitan desenvolver funcións sociais e incorporarse á vida activa con responsabilidade e competencia. Así mesmo, capacitará o alumnado para acceder á educación superior.

Tendo en conta eses obxectivos xerais de etapa, a materia de Filosofía de 1º de Bacharelato concretará, para este curso, os seguintes obxectivos:

- a. A materia de Filosofía ten como meta que o alumnado sexa capaz de pensar e comprender, abstraéndose racionalmente do campo concreto estudado en cada unha das outras materias, para centrarse naquilo que caracteriza especificamente a filosofía, isto é, **reflexionar, razoar, criticar e argumentar**.
- b. Ser capaz de formular preguntas radicais sobre os problemas referidos á totalidade da vivencia humana, e iso sen deixar de lado a súa capacidade de transformación e cambio tanto do individuo coma da sociedade.
- c. A filosofía debería permitir configurar un xeito de entender e de enfrontarse á realidade que nos rodea, ás circunstancias nas que vivimos e que, en boa medida, comprender como somos. Por iso, a materia de Filosofía persegue como obxectivo principal a comprensión por parte do alumnado de si mesmo e do seu mundo, dotándoo para iso de ferramentas cognitivas tanto teóricas coma prácticas.
- d. No plano teórico, o alumnado deberá coñecer os conceptos especializados e as teorías que intentan dar resposta ás grandes cuestións.
- e. Na súa dimensión práctica, a materia dota de ferramentas como a actitude crítica e reflexiva que lles ensina aos alumnos e alumnas a cuestionar ideas que non foron analizadas.
- f. O alumando debería ser capaz de pensar, razoar e argumentar con fundamento, coherencia e de forma autónoma, desenvolver a habilidade discursiva para dialogar e convencer, evitando o pensamento único e dogmático, a capacidade para discernir entre o evidente e o arbitrario, o substancial e o accidental, a xestión creativa das súas capacidades estéticas ou o razoamento moral e político autónomo, coherente e cimentado e, en definitiva, a valorar a capacidade da filosofía como instrumento de innovación e transformación.
- g. No ámbito práctico, o estudo da ética e da filosofía política desenvolve a comprensión da realidade individual, cultural e social da man da capacidade normativa e transformadora da filosofía, permitindo realizar razoamentos críticos e dialogantes e fomentando o respecto polos valores universais e a participación activa na vida democrática.
- h. Finalmente, a materia debe motivar o alumnado para aprender a aprender, competencia e, finalidade que se encarna na Filosofía como en ningunha outra materia e que constitúe o punto de apoio para experimentar e xerar iniciativas persoais, enfrontándose á vida e, en definitiva, crecendo como persoas.

4. 1. SECUENCIACIÓN E TEMPORALIZACIÓN DOS CONTIDOS [INDICE](#)

Avaliación	UNIDADES DIDÁCTICAS			Referencia Libro texto	Temporalización		Probas avaliación
	Tema / U.D.	Bloque	Contido		Mes	Sesións	
1ª Avaliación		B2	BLOQUE 2: O SABER FILOSÓFICO				
	1	B2.1	Filosofía: sentido, necesidade e historia		Setembro / Outubro	10	
		B2.2	Saber racional. Explicación preracional: mito e maxia. Explicación racional: razón e sentidos				
		B2.3	Funcións e vixencia da filosofía				
		B2.4	Disciplinas teórico-prácticas do saber filosófico				
		B2.5	Racionalidade teórica e práctica				
		B2.6	O saber filosófico a través da súa historia. Características da filosofía				
		B1.3	Uso dos procedementos de traballo intelectual adecuados á filosofía (uso rigoroso do léxico)				
		B1.1	Textos filosóficos e textos pertencentes a outras ramas do saber relacionadas coa temática estudada				
		B3	BLOQUE 3: O COÑECEMENTO				
	2	B3.1	Teoría do coñecemento		Outubro / Novembro	11	
		B3.2	Graos e ferramentas do coñecer: razón, entendemento e sensibilidade				
		B3.3	Abstracción				
		B3.4	Problemas implicados no coñecer: posibilidades, límites e intereses; o irracional.				
		B3.5	Problema filosófico do coñecemento				
		B3.6	A verdade como propiedade das cousas. A verdade como propiedade do entendemento: coherencia e adecuación				
		B3.7	Algúns modelos filosóficos de explicación do coñecemento e acceso á verdade				
		B1.1	Textos filosóficos e de outras ramas do saber relacionados co coñecemento				
	3	B3.8	Filosofía, ciencia e tecnoloxía. Filosofía da ciencia		Novembro / Decembro	7	
		B3.9	Obxectivos e instrumentos da ciencia				
		B3.10	Método hipotético-dedutivo				
		B3.11	Investigación científica na modernidade e na época contemporánea: das matemáticas e a técnica como ferramentas de coñecemento e interpretación fundamentais á reformulación dos conceptos clásicos				
		B3.12	Técnica e tecnoloxía: saber e praxe				
		B3.13	Reflexións filosóficas sobre o desenvolvemento científico e tecnolóxico: o problema da indución				
		B3.14	Visión aristotélica do quefacer científico				
		B3.15	Relación entre filosofía e ciencia				
		B4	BLOQUE 4: A REALIDADE				
	4	B4.1	A metafísica como explicación teórica da realidade		Decembro	4	
		B4.2	Pregunta polo ser como punto de partida da Filosofía. Platón fronte a Aristóteles				
		B4.3	Interrogación metafísica sobre a verdadeira realidade: problema da aparencia e a realidade				
B4.4		Pregunta pola orixe e a estrutura do real					
B4.5		Caracterización da realidade: cambio ou permanencia, substancialismo estático fronte ao devir. Esencialismo e existencialismo					
B4.6		Necesidade de categorizar racionalmente o real					

Avaliación	UNIDADES DIDÁCTICAS			Referencia Libro texto / Unid. Did.	Temporalización		Probas avaliación
	Tema / U.D.	Bloque	Contido		Mes	Sesións	
2ª Avaliación		B4	BLOQUE 4: A REALIDADE (cont.)				
	5	B4.7	Cosmovisións científicas sobre o universo. A filosofía da natureza como admiración filosófica pola natureza		Xaneiro	12	
		B4.8	Paradigma cualitativo organicista: universo aristotélico				
		B4.9	Universo máquina: visión mecanicista na Modernidade. Supostos epistemolóxicos do modelo heliocéntrico: procura das leis universais dun universo infinito. Determinismo, regularidade, conservación, economía e continuidade				
		B4.10	Visión contemporánea do Universo.				
		B4.11	Reencontro da filosofía e a física na teoría do caos				
		B1.3	Uso dos procedementos de traballo intelectual (incluíndo os das tecnoloxías da información e da comunicación) adecuados á filosofía, en especial a asimilación e o uso rigoroso do léxico relacionado coas temáticas filosóficas estudadas				
		B1.1	Textos filosóficos e textos pertencentes a outras ramas do saber relacionados coas temáticas filosóficas estudadas				
		B5	BLOQUE 5: O SER HUMANO DESDE A FILOSOFÍA				
	6	B5.1	B5.1. A reflexión filosófica sobre o ser humano e o sentido da existencia: antropoloxía filosófica		Xan / Febr	12	
		B5.2	B5.2. Implicacións filosóficas da evolución. Filosofía e bioloxía.				
		B5.3	B5.3. A dialéctica natureza-cultura no proceso de antropoxénese e de construción da identidade propia humana.				
		B5.12	B5.12. Reflexión filosófica sobre o corpo				
		B5.13	B5.13. Teorías filosóficas sobre a relación entre mente e corpo.				
		B1.2	B1.2. Composición escrita de argumentos de reflexión filosófica e de discursos orais, manexando as regras básicas da retórica e a argumentación.				
	7	B5.4	B5.4. Visión grega. Heroe homérico: concepto socrático. Dualismo platónico. Animal racional e político aristotélico. Materialismo e individualismo helenista.		Febr /Marzo	8	
		B5.5	B5.5. Pensamento medieval: creación á imaxe divina; nova concepción do corpo e a alma, da morte e da liberdade.				
		B5.6	B5.6. Renacemento: antropocentrismo e humanismo.				
		B5.7	B5.7. Modernidade e século XIX: razón, emocións e liberdade				
		B5.8	B5.8. O ser humano na filosofía contemporánea				
		B5.9	B5.9. Visións filosóficas orientais: budismo, taoísmo e hinduísmo.				
		B5.10	B5.10. Algunhas claves sobre o sentido da existencia humana.				
		B5.11	B5.11. Cuestión do sentido, a esencia e a existencia, o eu, a liberdade, a morte, o destino, o azar, a historia e a necesidade de transcendencia.				
		B6	BLOQUE 6: A RACIONALIDADE PRÁCTICA				
	8	B2.5	B2.5. Racionalidade teórica e práctica.		Marzo	4	
		B6.1	B6.1. Orixe da ética occidental: Sócrates fronte aos sofistas.				
		B6.2	B6.2. A ética como reflexión sobre a acción moral: carácter, conciencia e madurez moral.				
		B6.3	B6.3. Principais teorías sobre a moral humana.				
B6.4		B6.4. Procura da felicidade.					
B6.5		B6.5. A boa vontade: Kant.					
B6.6		B6.6. A xustiza como virtude éticopolítica.					
B6.7		B6.7. Relativismo e universalismo moral.					
						X	

Avaliación	UNIDADES DIDÁCTICAS		Referencia Libro texto	Temporalización		Probas avaliación	
	Tema / U.D.	Bloque Contido		Mes	Sesiós		
3ª Avaliación		BLOQUE 6: A RACIONALIDADE PRÁCTICA (cont.)					
	9	B6.8	Fundamentos filosóficos do Estado		Abril	4	
		B6.9	Principais interrogantes da filosofía política				
		B6.10	A xustiza segundo Platón				
		B6.11	O convencionalismo nos sofistas				
		B6.12	Realismo político: Maquiavelo				
		B6.13	Contractualismo: Hobbes, Locke, Rousseau e Montesquieu.				
		B6.14	A paz perpetua de Kant.				
		B6.15	Fundamentos filosóficos do capitalismo no século XIX. JohnStuart Mill. Alienación e ideoloxía segundo Marx				
		B6.16	Disputa política entre Popper e a escola de Frankfurt				
	B6.17	Función do pensamento utópico.					
	B6.18	Legalidade e lexitimidade					
	10	B6.19	Capacidade simbólica. E. Cassirer.		Abril	2	
		B6.20	Creatividade. H. Poincaré				
		B6.21	Estética filosófica: función e características..				
		B6.22	A arte como instrumento de comprensión e expresión simbólica da realidade.				
		B6.23	A estética filosófica e a capacidade simbólica do ser humano. A realidade desde a arte, a literatura e a música				
		B6.24	Relación da arte coa ética, co coñecemento e coa técnica.				
		B6.25	Sentimento, experiencia e xuízo estético. Beleza. Creación artística e sociedade. Abstracción artística e pensamento metafísico. A arte como xustificación ou como crítica da realidade.				
	B1.2	Filosofía e arte. Filosofía e literatura. Filosofía e música.					
	11	B6.27	Composición escrita de argumentos de reflexión filosófica e de discursos orais, manexando as regras básicas da retórica e a argumentación		Abril / Maio	15	
		B6.28	Retórica, argumentación e lóxica: a comunicación desde a filosofía.				
		B6.29	Importancia da comunicación e a súa relación coa linguaxe, a verdade e a realidade				
		B6.30	Lóxica proposicional.				
		B6.31	Retórica e composición do discurso				
		B6.32	Argumentación: regras e ferramentas do diálogo e a demostración de argumentos.				
	12	B6.33	Filosofía da linguaxe: o problema filosófico dos conceptos universais e o erro argumentativo da xeneralización apresurada.		Xuño	1	
		B6.34	A filosofía e a empresa como proxecto racional				
		B6.35	O modo metafísico de preguntar para deseñar un proxecto vital e de empresa.				
		B6.36	Os procesos de cuestionamento e a importancia da definición de obxectivos.				
		B6.37	Proceso de análise racional do conxunto dun sistema, dos elementos que o integran e da orde racional que subxace á estrutura lóxica dun proxecto, vital e empresarial				
		B6.38	Importancia do diálogo e da defensa argumentativa de proxectos, fins e medios				
		B6.39	Deseño dun proxecto vital e laboral. Papel da Estética no desenvolvemento do pensamento creativo e innovador				
		B6.40	Importancia da ética para establecer o sistema de valores no traballo.				
			Razón crítica en tanto que reguladora da acción humana.				X

4.2. GRAO DE CONSECUCIÓN DA MATERIA E PROCEDEMENTOS E INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN [INDICE](#)

1ª Avaliación					Estándares de aprendizaxe avaliados /Indicadores de logro	Criterios de cualificación e instrumentos de avaliación										Temas transversais							
Tema/UD	Identif. contidos	Identif. criterios	Identif. Estándar	Competencias clave		Estándares de aprendizaxe	Grao mínimo consec.	* Peso Cualific.	Instrumentos								CL	EOE	CA	TIC	EMP	EC	PV
									Prob Escrit	Com Texto	Act Conc	Act Sintesis	Act Razom	Rúb	Obs.								
BLOQUE 2: O SABER FILOSÓFICO																							
1	B2.1 B2.2 B2.3	B2.1	FIB2.1.1	CAA	FIB2.1.1. Recoñece as preguntas e os problemas que veñen caracterizando á filosofía desde a súa orixe, comparando coa formulación doutros saberes, como o científico ou o teolóxico.	80%	20%	X			X			X	X								
			FIB2.1.2	CCEC/CSC	FIB2.1.2.Explica a orixe do saber filosófico diferenciándoo do saberes prerracionais, como o mito ou a maxia.	80%	20%	X				X		X		X							
	B2.4 B2.5	B2.2	FIB2.2.1	CAA/CSC	FIB2.2.1.Identifica, relaciona e distingue as vertentes práctica e teórica do labor filosófico, así como as disciplinas que conforman a filosofía.	40%	10%			X		X		X	X								
	B2.6	B2.3	FIB2.3.1	CCEC	FIB2.3.1. Recoñece as principais problemáticas filosóficas características de cada etapa cultural europea.	20%	5%			X	X	X								X			
			FIB2.3.2	CCL	FIB2.3.2.Expresa por escrito as teses fundamentais dalgunhas das correntes filosóficas máis importantes do pensamento occidental.	10%	5%			X		X				X							
	B1.3	B2.4	FIB2.4.1	CCL	FIB2.4.1.Comprende e usa con rigor conceptos filosóficos como razón, sentidos, mito, logos, arxé, necesidade, continxencia, causa, existencia, metafísica, lóxica, gnoseoloxía, obxectividade, dogmatismo, criticismo, etc.	100%	20%	X		X		X		X		X							
B1.1	B2.5	FIB2.5.1	CCL	FIB2.5.1. Le e analiza de xeito crítico fragmentos de textos breves e significativos sobre a orixe da explicación racional e acerca das funcións e as características do pensamento filosófico, pertencentes a pensadores/as, que identifiquen as problemáticas filosóficas formuladas.	100%	20%	X	X	X		X				X	X							
BLOQUE 3: O COÑECEMENTO																							
2	B3.1 B3.2 B3.3 B3.4	B3.1	FIB3.1.1	CCL	FIB3.1.1. Identifica e expresa de xeito claro e razoado os elementos e as problemáticas que implica o proceso do coñecemento da realidade, como é o dos seus graos, as súas posibilidades e os seus límites.	80%	30%	X			X	X		X	X	X							
			FIB3.2.1	CCEC	FIB3.2.1. Coñece e explica teorías acerca do coñecemento e a verdade, como son o idealismo, o realismo, o racionalismo, o empirismo, o perspectivismo, o consenso ou o escepticismo, e contrasta semellanzas e diferenzas entre os conceptos clave que manexan.	100%	30%	X		X		X		X		X							
	B3.5 B3.6 B3.7	B3.2	FIB3.2.2	CD/CSC	FIB3.2.2. Explica e contrasta criterios e teorías sobre a verdade, tanto no plano metafísico como no gnoseolóxico, usando con rigor termos como gnoseoloxía, razón, sentidos, abstracción, obxectividade, certeza, dúbida, evidencia, escepticismo, autoridade, probabilidade, prexuízo, coherencia, adecuación, consenso, incerteza, interese, irracional, etc., e construír un glosario de conceptos de xeito colaborativo, usando internet.	100%	30%	X		X	X	X				X			X	X			
	B1.1		B3.3	FIB3.3.1	CCL	FIB3.3.1. Analizar fragmentos de textos breves de Descartes, Hume, Kant, Nietzsche, Ortega y Gasset, Habermas, Popper, Kuhn ou Michel Serres, entre outros.	80%	10%	X	X			X			X	X						
3	B3.8 B3.9 B3.10	B3.4	FIB3.4.1	CMCCT	FIB3.4.1. Explica os obxectivos, as funcións e os principais elementos da ciencia, manexando termos como feito, hipótese, lei, teoría ou modelo.	100%	20%	X		X		X				X							

2ª Avaliación					Estándares de aprendizaxe avaliados /Indicadores de logro	Criterios de cualificación e instrumentos de avaliación										Temas transversais									
Tema / UD	Identif. contidos	Identif. criteri	Identif. Estándar	Competencias clave	Estándares de aprendizaxe	Grao mínimo consec.	Peso Cualific	Instrumentos							Temas transversais										
								Prob Escrit	Com Texto	Act Conc	Act Sintesis	Act Razoam	Rúb	Obs.	CL	EOE	CA	TIC	EMP	EC	PV				
5	B4.7 B4.8 B4.9 B4.10 B4.11	B4.3	FIB4.3.1	CMCCT	FIB4.3.1. Explica e compara dúas das grandes cosmovisións do Universo: o paradigma organicista aristotélico e o modelo mecanicista newtoniano	100%	10%	X		X	X				X	X									
			FIB4.3.2	CMCCT	FIB4.3.2. Describe os caracteres esenciais das interpretacións relativista e cuántica contemporáneas da realidade, explicando as implicacións filosóficas asociadas a eses caracteres.	80%	10%					X		X	X	X									
			FIB4.3.3	CMCCT	FIB4.3.3. Usa con rigor termos epistemolóxicos e científicos como cosmovisión, paradigma, Universo, natureza, finalismo, organicismo, determinismo, orde, causalidade, conservación, principio, mecanicismo, materia, relatividade, cuántica, espazo, tempo, azar, determinismo, indeterminismo, probabilidade, gaia e caos, entre outros.	100%	10%	X		X								X							
	B1.3	B4.4	FIB4.4.1	CD	FIB4.4.1. Elabora esquemas, táboas e/ou mapas conceptuais que comparen os caracteres adxudicados historicamente ao Universo, entendido como totalidade do real, contextualizando historicamente e culturalmente cada cosmovisión e ampliando información mediante internet e/ou fontes bibliográficas.	20%	5%				X	X		X		X									
	B1.1	B4.5	FIB4.5.1	CMCCT	FIB4.5.1. Analiza textos filosóficos e científicos, clásicos e contemporáneos, que aborden as mesmas problemáticas, e investigar a vixencia das ideas expostas	100%	10%	X	X	X							X								
		B4.5	FIB4.5.2	CAA	FIB4.5.2. Reflexiona sobre as implicacións filosóficas que afectan a visión do ser humano en cada cosmovisión filosófico-científica estudada, e argumenta as súas propias ideas de xeito razoado e creativo	20%	5%						X		X		X						X	X	
BLOQUE 5: O SER HUMANO DESDE A FILOSOFÍA																									
6	B5.1	B5.1	FIB5.1.1	CCL	FIB5.1.1.Utilizar con rigor vocabulario específico da temática, como evolución, dialéctica, proceso, progreso, emerxencia, azar, selección natural, apto, reduccionismo, creacionismo, evolución cultural, vitalismo, determinismo xenético, natureza e cultura.	100%	20%	X		X		X			X	X						X			
	B5.2	B5.2	FIB5.2.1	CMCCT	FIB5.2.1.Coñece e explica as consideracións filosóficas implicadas na teoría da evolución, como a consideración dinámica e dialéctica da vida ou o indeterminismo, entre outras.	100%	20%	X				X			X	X	X					X			
			FIB5.2.2	CCEC	FIB5.2.2.Analiza fragmentos breves e significativos de E. Morin, K. Popper, R. Dawkins, J. Mosterín, A. Gehlen, M. Harrisou M. Ponty, entre outros.	80%	10%	X	X	X		X				X									
	B5.3	B5.3	FIB5.3.1	CCEC/CSC	FIB5.3.1.Identifica e expón en que consiste o compoñente natural innato do ser humano, e a súa relación cos elementos culturais que xorden nos procesos de antropoxénese e humanización, dando lugar á identidade propia do ser humano.	50%	5%	X						X		X						X			
			FIB5.3.2	CSIEE/CCEC	FIB5.3.2. Diserta sobre o ser humano en tanto que resultado da dialéctica evolutiva entre o xeneticamente innato e o culturalmente adquirido, condición para a	100%	20%	X						X				X					X	X	

B6.7	FIB6.3.2	CSIEE	FIB6.3.2.Expresa de maneira crítica as argumentacións das principais teorías éticas sobre a xustiza, razoando as súas propias ideas,e achega exemplos do seu cumprimento e do seu incumprimento.	50%	10%							X				X	X			X	X
	FIB6.3.3	CSC	FIB6.3.3. Analiza textos breves dalgúns dos filósofos representantes das principais teorizacións éticas e sobre o desenvolvemento psicolóxico moral do individuo	50%	10%	X	X	X				X				X	X				
	FIB6.3.4	CCL	FIB6.3.4. Usa con rigor termos como ética, moral, acción moral, autonomía, responsabilidade, convención moral, madurez moral, virtude moral, subxectivismo, relativismo e universalismo moral, utilitarismo, deber moral, ética de máximos, ética de mínimos, consenso, xustiza, eudemonismo, hedonismo, emotivismo e utilitarismo	100%	10%	X			X	X							X				

3ª Avaliación					Estándares de aprendizaxe avaliados /Indicadores de logro	Criterios de cualificación e instrumentos de avaliación										Temas transversais								
Tema/UD	Identif. contidos	Identif. criteri	Identif. Estándar	Competencias clave	Estándares de aprendizaxe	Grao mínimo consec.	*Peso Cualific.	Instrumentos							Temas transversais									
								Prob Escrit	Com Texto	Act Conc	Act Sintes	Act Razom	Rúb	Obs.	CL	EOE	CA	TIC	EMP	EC	PV			
9	B6.8 B6.9	B6.4	FIB6.4.1	CSC	FIB6.4.1. Identifica a función, as características e os principais interrogantes da filosofía política	60%	5%						X			X	X	X						
			FIB6.4.2	CCL	FIB6.4.2. Utiliza con rigor conceptos como democracia, Estado,xustiza, dereito, dereitos naturais,Estado democrático e de dereito,legalidade, lexitimidade, convención, contractualismo, alienación, ideoloxía, utopía, entre outros conceptos clave da filosofía política	100%	5%	X		X			X			X	X					X		
	B6.10 B6.11 B6.12 B6.13 B6.14 B6.15 B6.16	B6.5	FIB6.5.1	CCEC/CSC	FIB6.5.1. Explica de xeito coherente as formulacións filosóficas políticas de Platón, os sofistas, Maquiavelo, Locke, Montesquieu, Rousseau, Hobbes, Kant, John Stuart Mill, Popper ou Habermas,entre outros.	60%	5%	X	X	X							X	X					X	
			FIB6.5.2	CSC	FIB6.5.2. Analiza e reflexiona sobre a relación entre individuo e Estado, sobre a base do pensamento dos sofistas, Marx e a escola de Frankfurt	80%	5%	X		X	X	X					X	X						
			FIB6.5.3	CSC	FIB6.5.3. Analiza de xeito crítico textos significativos e breves dalgúns dos autores estudados, nos que se argumenta sobre o concepto de Estado, os seus elementos e as súas características	90%	5%	X	X	X							X	X						X

			FIB6.5.4	CSC	FIB6.5.4. Valora e utiliza a capacidade argumentativa, de forma oral e escrita, contra a arbitrariedade,o autoritarismo e a violencia	100%	5%	X		X		X			X	X			X	X	
	B6.17	B6.6	FIB6.6.1	CSC	FIB6.6.1. Reflexiona por escrito sobre as posibilidades do pensamento utópico, e argumenta as súas propias ideas	80%	5%			X		X		X		X				X	
	B6.18	B6.7	FIB6.7.1	CCL/CSC	FIB6.7.1. Describe e compara os conceptos de legalidade e lexitimidade	100%	5%	X		X	X				X	X				X	X
10	B6.19 B6.20	B6.8	FIB6.8.1	CCEC	FIB6.8.1. Explica as teses fundamentais de E. Cassirer sobre a capacidade simbólica humana, e as de H. Poincaré sobre o proceso creativo.	30%	5%			X		X				X					
	B6.21 B6.22 B6.23	B6.9	FIB6.9.1	CCL/CCEC	FIB6.9.1. Comprende e usa conceptos como estética, creatividade, creación, símbolo, signo, arte, experiencia estética, mímese, beleza, gusto, subxectividade, xuízo estético e vangarda	100%	5%	X		X		X			X	X					
			FIB6.9.2	CAA/CCEC	FIB6.9.2. Contrasta e relaciona algunhas construcións simbólicas fundamentais no contexto da cultura occidental, e analiza, de xeito colaborativo, textos literarios, audicións musicais e visualizacións de obras de arte para explicar os contidos da unidade	10%	5%					X		X		X	X				
	B6.24	B6.10	FIB6.10.1	CSC/CCEC	FIB6.10.1. Diserta sobre a relación e a posibilidade transformadora da realidade humana, a creación artística,a ciencia e a ética	30%	5%			X		X				X				X	
	B6.25 B6.26	B6.11	FIB6.11.1	CCEC	FIB6.11.1. Coñece e describe algúns dos elementos fundamentais da reflexión estética sobre a arte, analizando textos significativos de filósofos como Platón, Schelling, Hume, Kant, Nietzsche, Walter Benjamin, Gadamer, Marcuse ou Adorno, entre outros, e aplica esas ideas ao estudo de diversas obras de arte.	60%	5%			X		X		X	X						
FIB6.11.2			CCEC	FIB6.11.2. Entende o valor filosófico da literatura, analizando textos breves de pensadores e literatos como Platón, Santo Agostiño, Calderón de la Barca, Pío Baroja, A. Machado, Voltaire, Goethe, Sartre, Unamuno, Borges ou Camus,entre outros	40%	5%					X		X	X							

			FIB6.11.3	CCEC	FIB6.11.3. Coñece a visión filosófica da música a través da análise de textos filosóficos sobre as visións dos pitagóricos, de Platón, Schopenhauer, Nietzsche ou Adorno, entre outros, así como mediante audicións significativas	20%	5%		X	X								X					
	B6.27 B6.28	B6.12	FIB6.12.1	CD/CSC	FIB6.12.1. Diserta de xeito claro e coherente sobre o valor das artes para transmitir ideas filosóficas, e procura e selecciona información en internet que amplíe o xa aprendido.	20%	5%			x								x	x				
Tema/UD	Identif. contidos	Identif. criteri	Identific Estándar	Competencias clave	Estándares de aprendizaxe	Grao mínimo consec.	*Peso Cualific.	Prob Escrit	Com Texto	Act Conc	Act Síntes	Act Razom	Rúb	Obs.	CL	EOE	CA	TIC	EMP	EC	PV		
11	B6.27 B6.28	B6.13	FIB6.13.1	CCL	FIB6.13.1. Coñece e manexa con rigor conceptos como símbolo, comunicación, linguaxe formal, lóxica, xuízo lóxico, razoamento, demostración, discurso, elocuencia, orador, retórica, exordio, inventio, dispositio, argumentación, elocutio, compositio, actio, falacia, debate, negociación, persuasión e concepto universal, entre outros.	100%	10%	X		X		X				X							
	B6.29	B6.14	FIB6.14.1	CAA	FIB6.14.1. Utiliza os elementos e as regras do razoamento da lóxica de enunciados	100%	60%	X				X		X		X							
	B6.30	B6.15	FIB6.15.1	CCL	FIB6.15.1. Comprende e explica a estrutura e o estilo da retórica e da argumentación.	90%	10%	X		X		X					X					X	
			FIB6.15.2	CCL	FIB6.15.2. Coñece a estrutura e a orde do discurso, e escribe breves discursos retóricos establecendo coherentemente a exposición e a argumentación.	50%	5%	X				X				X	X					X	X
	B6.31 B6.32	B6.16	FIB6.16.1	CSIEE/CSC	FIB6.16.1. Constrúe un diálogo argumentativo no que demostra as súas propias teses mediante as regras e as ferramentas da argumentación.	50%	5%						X		X	X	X					X	
			FIB6.16.2	CAA	FIB6.16.2. Distingue un argumento veraz dunha falacia.	30%	5%	X		X		X				X	X						
FIB6.16.3			CCEC	FIB6.16.3. Analiza e comenta textos breves e significativos sobre a arte da retórica e a argumentación de Platón, Aristóteles, Cicerón, Quintiliano, Tácito e autores/as contemporáneos/as.	100%	5%			X	X						X	X						
12	B6.33	B6.17	FIB6.17.1	CSIEE	FIB6.17.1. Utiliza conceptos con sentido filosófico e aplícaos ao	50%	5%	X		X		X				X							

					contexto empresarial: principios, saber, orde lóxica, finalidade, demostración, razoamento, indución, dedución, argumentación, sentido, significado, creatividade, diálogo, obxectivo/subxectivo, emocións, globalidade e valor, entre outros.																
B6.34 B6.35	B6.18	FIB6.18.1	CSIEE/CSC	FIB6.18.1. Formula correctamente os interrogantes filosóficos radicais que deben estar na base da creación dun proxecto, tanto vital como laboral, como "que son?", "que fago?", "por que?", "para que?", "cal é o meu obxectivo?", "cal é o seu sentido, a súa razón de ser?", etc., e saber argumentar a defensa das respostas.	50%	5%	X				X				X				X		
B6.36	B6.19	FIB6.19.1	CSIEE	FIB6.19.1. Deseña un proxecto vital ou empresarial, sobre a base da filosofía, valorando a íntima relación entre os pensamentos e as accións, entre a razón e as emocións, a través do diálogo, da argumentación e a linguaxe filosófica.	10%	5%				X				X						X	X
B6.37	B6.20	FIB6.20.1	CSC	FIB6.20.1. Coñece e utiliza as ferramentas da argumentación e o diálogo na resolución de dilemas e conflitos dentro dun grupo humano.	80%	5%	X		X		X				X					X	X
B6.38	B6.21	FIB6.21.1	CSIEE	FIB6.21.1. Valora a posibilidade de crear tarefas innovadoras, valorando a función e a importancia das persoas emprendedoras e innovadoras para a construción e o avance dunha cultura, e a transformación da realidade.	100%	5%					X			X					X	X	
B6.39	B6.22	FIB6.22.1	CSC	FIB6.22.1. Realiza un decálogo de valores éticos que deben rexer no mundo laboral e de cara á sociedade e á natureza.	100%	5%			X	X					X					X	X
		FIB6.22.2	CSC	FIB6.22.2. Valora e diserta sobre a importancia do traballo para desenvolvernos como seres humanos, para o avance dunha cultura e para transformar a realidade.	100%	5%	X		X		X					X					X
B6.40	B6.23	FIB6.23.1	CSC	FIB6.23.1. Comprende e valora a importancia da razón crítica para o avance dun proxecto persoal e colectivo.	100%	5%	X		X		X				X	X				X	X

5. CONCRECIÓNS METODOLÓXICAS [INDICE](#)

En xeral, tratarase de:

- ✓ Potenciar unha autonomía progresiva, por parte das alumnas e dos alumnos, na obtención, análise e procesamento da información referida ás cuestións e problemas propostos.
- ✓ Promover a lectura e análise de textos, así como a composición de textos propios e exposicións orais e escritas.
- ✓ Manter un modelo de aprendizaxe funcional no cal as nocións que se van adquirido sexan aplicadas á vida real.
- ✓ Normalizar o uso de vocabulario técnico específico e exixir uns niveis de rigor lóxico e de coherencia argumentativa tanto nas producións orais coma nas escritas.
- ✓ Promover o diálogo e o debate horizontal entre iguais como un medio para desenvolver estratexias de conceptualización, comunicación e empatía intelectual e emocional.
- ✓ Ofrecerlles ás alumnas e aos alumnos instrumentos e estratexias de autoanálise e autoavaliación para detectar os avances e carencias no proceso de aprendizaxe.
- ✓ Recorrerase a fontes de información para profundizar en algún dos temas a tratar na aula, tales como bibliografía específica, Internet, filmografía, etc.

Para conseguir iso, resulta conveniente utilizar estratexias didácticas variadas, que combinen as estratexias expositivas con actividades de aplicación e estratexias de comprensión e indagación.

As estratexias expositivas

Preséntanlle ao alumnado, oralmente, ou mediante textos, un coñecemento xa elaborado que debe asimilar. Resultan adecuadas como introdución para cuestións introdutorias e panorámicas ou conceptos; especialmente aqueles máis abstractos e teóricos, que dificilmente o alumnado pode alcanzar só con axudas indirectas.

As estratexias de comentario e análise

A continuación da anterior estratexia ou como elemento motivador dalgún tema, preséntase ó alumnado unha serie de elementos multimedia textos, noticias de actualidade, argumentacións ou debates problemáticos nos que debe poñer en práctica e utilizar reflexivamente conceptos, procedementos e actitudes para así adquirilos de forma consistente.

O emprego destas estratexias está máis relacionado coa aprendizaxe de procedementos, aínda que estes levan consigo, á súa vez, a adquisición de conceptos, dado que tratan de poñer o alumnado en situacións

que fomenten a súa reflexión e poñan en xogo as súas ideas e conceptos. Tamén son moi útiles para a aprendizaxe e o desenvolvemento de hábitos, actitudes e valores.

A secuencia habitual de traballo na aula sería o seguinte:

- ❖ Motivación:
  - Presentación do tema.
  - Indagación de preconceptos, cuestionamento persoal, textos introdutorios, etc.
- ❖ Información do profesor/a:
  - Información básica para todo o alumnado
  - Información complementaria para afondamento e ampliación
- ❖ Traballo persoal
  - Lectura e comprensión de textos
  - Resposta a preguntas
  - Comentario de textos
  - Elaboración sínteses ou mapas conceptuais.
  - Memorización comprensiva
- ❖ Avaliación:
  - Corrección de todas as actividades realizadas (produccións orais ou escritas, comentarios, exercicios...). A corrección das actividades fomenta a participación do alumnado na clase, aclara dúbidas e permítelle ao profesorado coñecer, de forma case inmediata, o grao de asimilación dos conceptos teóricos, o nivel co que se manexan os procedementos e os hábitos de traballo.
- ❖ Observación do traballo e da aprendizaxe realizada na aula.

As probas escritas ou exames realizaranse ó finalizar cada unha das avaliacións. Posteriormente realizarase unha recuperación, para cada unha das avaliacións independentemente, para todo o alumnado que non superara as respectivas avaliacións.

Ó longo de cada curso, case con total seguridade si se ten en conta as particularidades de cada grupo de alumnado en cada curso académico, deberá tomarse unha decisión metodolóxica de importancia: decidir entre cumprir a temporalización prevista ou profundizar en certas cuestións ou temas de interese.

Se ben o aconsellable é cumprir a temporalización e presentar a totalidade dos temas e cuestións, isto dificulta, ou pode impedir incluso, abordar certos temas importantes e interesantes coa profundidade necesaria para a súa correcta asimilación, comprensión e relación con cuestións da vida social e personal ou de actualidade. Por iso, considérase que en cada situación concreta deberase optar pola solución que se considere máis axeitada para cumprir cos obxectivos da materia e da etapa fixados legalmente.

6. MATERIAIS E RECURSOS DIDÁCTICOS [INDICE](#)

Como materiais e recursos didácticos utilizaranse os seguintes:

- ☞ Fragmentos de textos significativos de autores relevantes respecto da problemática que se trata.
- ☞ Utilización das TICs, para diversas actividades:
  - ✓ Visionados de vídeos.
  - ✓ Filmografía que ilustre algún aspecto ou cuestión das que se trate
  - ✓ Busca e selección de información en internet
  - ✓ Realización de mapas conceptuais
  - ✓ Producción escrita de traballos, comentarios,...
  - ✓ Envío de cuestións ou producións escritas do alumnado por correo electrónico.
- ☞ Blog do profesorado para a consulta e descarga de información, realización de comentarios, consultas etc.
- ☞ Se é o caso, o libro de texto, en papel e/ou dixital, que se considere facilitador da labor da aprendizaxe.

7. CRITERIOS SOBRE AVALIACIÓN, CUALIFICACIÓN E PROMOCIÓN [INDICE](#)

7.1. CRITERIOS SOBRE CUALIFICACIÓN E AVALIACIÓN

Con carácter xeral.

Para a cualificación e avaliación do alumnado utilizaranse os indicadores de logro dos diferentes estándares de aprendizaxe. Estes indicadores de logro serán cualificados e cuantificados do seguinte modo:

INDICADOR DE LOGRO	CUANTIFICACIÓN
EXCELENTE	9/10
AVANZADO	7/8
SATISFACTORIO	5/6
BÁSICO	3/4
MOI BÁSICO / ESCASO	1/2

Instrumentos de Avaliación.

A avaliación do alumnado realizarase dun xeito variado e múltiple, sobre todo, en función das cuestións temáticas ou os estándares que se estean a desenvolver. Por iso realizaranse mediante as seguintes instrumentos, que serán valorados a través das diferentes rúbricas que figuran no punto seguinte:

Actividades:

- **Actividades conceptuais.** Nelas os alumnos e alumnas irán definindo conceptos e substituíndo, oral ou por escrito, e de forma progresiva as súas ideas previas polas desenvolvidas na clase. Deben ser capaces de manexar un vocabulario específico e definir con precisión e claridade os conceptos centrais de cada unidade.
- **Actividades de comentario de texto.** Fundamentalmente, o alumnado debe ser capaz de analizar un texto, identificando o seu tema, tese e ideas secundarias. Para iso, ten que poder expoñer os argumentos ou estruturas de razoamento do texto. Estes portfolios serán integrados

- **Actividades de síntese.** Este tipo de actividades están orientadas á comprensión dos contidos temáticos das diferentes unidades e á reelaboración dos devanditos contidos. O alumnado debería poder entender e expoñer os principais puntos do tema e razoar a partir deles, así como mostrar a estruturación dos contido. Esta actividade poderá realizarse oralmente, dun xeito colaborativo, ou por escrito individualmente ou en grupo.
- **Actividades de razoamento e argumentación.** Supoñen unha maior autonomía por parte do alumnado, posto que debe elaborar unha idea fundamentada e apoiada nunha serie de argumentos. Esta actividade pode realizarse de forma escrita, como unha redacción, unha toma de postura ante unha tese, etc., ou oralmente, nunha exposición pública ou nun debate.

Observacións:

Todas as actividades realizadas na aula, orais e escritas, individualmente ou en grupo, serán obxecto de observación por parte do profesorado, e utilizados como un protocolo de rexistro para a avaliación de cada alumno e alumna. Para o protocolo de rexistro utilizaranse os indicadores de logro mencionados arriba.

Probos obxectivas escritas ou exames:

Tamén chamadas portfolios, xunto co resto de producións escritas das actividades anteriormente mencionadas. Estas concretamente serán realizadas ó final de cada unha das avaliacións, englobando nela todos os contidos traballados ó longo do trimestre. Ó finalizar cada unha das avaliacións realizarase outra proba escrita, cos mesmos contidos, para o alumnado que non superou a avaliación. A cualificación desta segunda proba será de Apto ou Non Apto. Consideramos que é unha forma de valorar positivamente unha aprendizaxe metódica, sistemática, continuada e con manifesto interese de aprendizaxe, demostrado ó longo de toda a avaliación, en detrimento de aquela que se realiza con certa vantaxe grazas ó coñecemento das probas e á perspectiva do tempo e da aprendizaxe.

Ó finalizar o curso realizarase un exame final, ó que terán que presentarse o alumnado que non superase algunha das avaliacións anteriores. Só se examinarán de aquelas que non foran superadas ó longo do curso. Nesa proba avaliarase a consecución dos estándares de aprendizaxe máis importantes e que contribúen con maior peso na cualificación final e ponderaranse en función da dificultade que presentan. A cualificación para considerarse superada a materia será dun cinco (5). Tendo en conta que sería a terceira vez que o alumnado que acude a esa proba está a desenvolver os mesmos contidos, e considerando que os estándares que se van a ter en conta para o deseño desa proba son aqueles considerados máis relevantes, a cualificación máxima outorgada será dun seis (6).

Na proba extraordinaria de setembro o alumnado deberá examinarse de toda a materia de Filosofía e seguiranse os mesmos criterios de avaliación que para a proba final da avaliación ordinaria. E, polos mesmos motivos, a cualificación no poderá superar unha nota de seis (6)

O alumnado que non respecte o principio de igualdade que debe rexer todas as probas obxecto de avaliación e intente, de calquera xeito, enganar ou perverter o sentido educativo e de

valoración da aprendizaxe destas probas, non poderá volver a presentar ningunha outra proba escrita para a súa cualificación na materia. Terá que presentarse á convocatoria extraordinaria de setembro para ser avaliado nela.

Cada un dos instrumentos terá un peso diferente na cualificación de cada unha de las avaliacións. Así el peso para obter el indicador de logro de cada un dos estándares de aprendizaxe para cada contido será o seguinte:

- ☞ O conxunto de actividades escritas valorarase ata un máximo de 30%
- ☞ O total das observacións valorarase ata un máximo de un 10%
- ☞ As probas escritas obxectivas ou exames, ata un máximo de 60%

Estes instrumentos deberán servir para establecer se os mínimos esixibles na materia foron conseguidos ou non. Os mínimos esixibles na materia de Filosofía de 1º de Bacharelato consistirán en todo o alumnado deberá ser capaz de:

1. Ler comprensivamente e analizar, de forma crítica, textos significativos e breves, pertencentes a pensadores destacados.
2. Argumentar e razoar os propios puntos de vista sobre as temáticas estudadas na unidade, de forma oral e escrita, con claridade e coherencia.
3. Seleccionar e sistematizar información obtida de diversas fontes.
4. Analizar e argumentar sobre propostas filosóficas, elaborando de forma individual ou colaboradora esquemas, mapas conceptuais, táboas cronolóxicas e outros procedementos útiles, mediante o uso de medios e plataformas dixitais.
5. Estructurar a información obtida e ofrecida polo profesorado, distinguindo entre ideas principais e secundarias, tese, argumentos e exemplos, conceptos fundamentais e significativos.
6. Producir composicións coherentes, ben estruturadas e con sentido, utilizando contidos e conceptos propios da materia e dos manexados nos estándares de aprendizaxe.

7.2. CRITERIOS SOBRE A PROMOCIÓN

BACHARELATO (Cursos 1º).

O Decreto 86/2015, no seu artigo 35 establece as condicións de promoción e repetición do alumnado de Bacharelato. En función do alí establecido, establécense

☐ CRITERIOS DE PROMOCIÓN DE 1º DE BAC A 2º DE BAC.

- Alumnado que supere todas as materias.
- Alumnado que teña avaliación negativa en dúas materias como máximo.
- O alumnado que promocioe de 1º de Bac a 2º de Bac con materias pendentes, deberá matricularse en 2º curso das materias pendentes de primeiro.

Para efectos deste apartado, só se computarán as materias que como mínimo o alumno ou a alumna deben cursar en cada un dos bloques. No bloque de materias de libre configuración autonómica só se computará Lingua Galega e Literatura, con independencia de que os alumnos e as alumnas poidan cursar máis materias do devandito bloque.

CRITERIOS DE REPETICIÓN.

En relación aos cursos.

- O alumnado poderá repetir cada un dos cursos de bacharelato unha soa vez como máximo.
- Excepcionalmente, poderá repetir un dos cursos unha segunda vez, logo do informe favorable do equipo docente.

En relación ao número de materias.

- O alumnado que teña máis de dúas materias suspensas.

CONTINUIDADE ENTRE MATERIAS DE BACHARELATO

Non hai ningunha continuidade con ningunha das materias do 2º curso de Bachelato.

8. INDICADORES DE LOGRO PARA AVALIAR O PROCESO DE ENSINO E PRÁCTICA DOCENTE [INDICE](#)

Os indicadores de logro para os estándares establecidos na táboa do punto 4.2. e coa escala que figura no punto anterior (7.1) : **excelente, avanzado, satisfactorio, básico e moi básico ou escaso**. Para concretalos utilizaranse as rúbricas para as actividades sinaladas como instrumentos de avaliación no punto anterior.

RÚBRICA PARA AVALIAR A RESOLUCIÓN INDIVIDUAL DE EXERCICIOS:

	EXCELENTE	AVANZADO	SATISFACTORIO	BÁSICO	MOI BÁSICO / ESCASO
NÚMERO DE EXERCICIOS RESOLTOS	Realiza o 90 % dos exercicios que se propoñen.	Realiza entre o 90 e o 80% dos exercicios que se propoñen.	Realiza entre o 80 e o 70% dos exercicios que se propoñen.	Realiza entre o 70 e o 60% dos exercicios que se propoñen.	Realiza menos do 60% dos exercicios que se propoñen.
PROCEDEMENTO E RESULTADOS DOS EXERCICIOS RESOLTOS	Desenvolve o procedemento, detállao, preséntao organizadamente e obtén o resultado correcto.	Desenvolve o procedemento, detállao, preséntao pouco organizado e obtén o resultado correcto.	Desenvolve o procedemento, detállao, non o organiza e obtén o resultado correcto.	Desenvolve o procedemento e obtén o resultado correcto.	Non desenvolve o procedemento e non obtén o resultado correcto.

RÚBRICA PARA AVALIAR ACTIVIDADES DE RAZOAMENTO E ARGUMENTACIÓN.

	EXCELENTE	AVANZADO	SATISFACTORIO	BÁSICO	MOI BÁSICO / ESCASO
VOCABULARIO E CONCEPTOS	Utiliza un vocabulario e conceptos adecuados e a exposición é coherente coas ideas formuladas.	O vocabulario e os conceptos son adecuados e a exposición é clara na presentación das ideas formuladas.	Fáltalle vocabulario e/ou conceptos e ten algún problema para expresar correctamente as súas ideas.	Ten un vocabulario e uns conceptos moi básicos e problemas para transmitir con claridade as súas ideas.	Ten un vocabulario moi básico e non logra transmitir con claridade as súas ideas.

ARGUMENTACIÓN	Todas as ideas expostas están ben argumentadas.	Unha das ideas non está ben argumentada.	Dúas das ideas non están ben argumentadas.	Máis de tres ideas non están ben argumentadas.	Ningunha idea está ben argumentada.
DOMINIO DO TEMA	Mostra coñecemento profundo e dominio total do tema e dos conceptos.	Mostra coñecemento e dominio do tema. Utiliza conceptos axeitados	O coñecemento e o dominio do tema é regular. Os conceptos son poucos ou pouco axeitados	O coñecemento e o dominio do tema é malo. Falta conceptualización	Non mostra coñecemento, conceptualización nin dominio do tema.
REFERENCIAS Á AUTORES	Cita máis de tres referencias relevantes durante a súa participación.	Cita tres referencias relevantes durante a súa participación.	Cita dúas referencias durante a súa participación e só unha foi relevante.	Cita só unha referencia durante a súa participación e non foi relevante.	Non cita referencias durante a súa participación.

RÚBRICA PARA AVALIAR EXERCICIOS ESCRITOS E COMENTARIOS DE TEXTO.

	EXCELENTE	AVANZADO	SATISFACTORIO	BÁSICO	MOI BÁSICO / ESCASO
CONTIDO	Trata o contido que se pediu e relaciona con contidos teóricos traballados.	Nalgúns parágrafos non se tratan contidos nin o tema que se pediu.	Un 60% do texto non ten relación co contido que se traballa ou co tema.	Algúns parágrafos fan alusión ao tema que se trata e ós contidos traballados.	Só se menciona o tema, pero non se desenvolve nin se relaciona con outros temas.
COHERENCIA DE IDEAS	Presenta ideas coherentes, ben expresadas e sen erros. Relaciona as ideas e os conceptos axeitadamente	Presenta ideas ben expresadas pero con algún erro de expresión ou de contido. Relaciona algunha idea e algún concepto.	Presenta ideas que son expresadas dun xeito pouco claro ou cunha estrutura pouco coherente e pouca relación dos conceptos.	Presenta ideas sen estrutura e sen moita coherencia nin relación entre conceptos.	Presenta algunha idea pero sen estrutura e con pouca coherencia e sen relación. Non utiliza conceptos axeitados
CLARIDADE DE EXPOSICIÓN DAS IDEAS	As ideas están ben estruturadas en parágrafos claramente definidos e acordes coas ideas máis importantes do texto.	A estrutura dos parágrafos está acorde coas ideas do texto.	A estrutura dos parágrafos é sinxela, pero correcta, acorde coas ideas do texto.	A estrutura está pouco definida.	O texto non ten estrutura lóxica nos seus parágrafos, ou non se fai separación de ideas. É un só parágrafo sen estrutura.

REDACCIÓN	O traballo está ben estruturado e cumpre na súa totalidade coa estrutura de introdución, desenvolvemento e conclusión.	O traballo está ben estruturado nun 80% e cumpre na súa totalidade coa estrutura de introdución, desenvolvemento e conclusión.	O traballo está ben estruturado nun 50% e cumpre na súa totalidade coa estrutura de introdución, desenvolvemento e conclusión.	O traballo está ben estruturado nun 50% pero non cumpre coa estrutura de introdución, desenvolvemento e conclusión.	O traballo non está estruturado e ten introdución, desenvolvemento e conclusión.
ORTOGRAFÍA	O texto non presenta erros ortográficos (puntuación, acentuación e gramática).	O texto ten menos de 3 erros ortográficos (puntuación, acentuación e gramática).	O texto ten entre 4 e 6 erros ortográficos (puntuación, acentuación e gramática).	O texto ten entre 6 e 10 erros ortográficos (puntuación, acentuación e gramática).	O texto ten máis de 10 erros ortográficos.
PRESENTACIÓN E LIMPEZA	O traballo está presentado con pulcritude e limpeza.	O traballo está presentado con pulcritude pero ten un risco.	O traballo está presentado con pulcritude pero ten dous ou tres riscos.	O traballo ten dobreces e máis de tres riscos.	O traballo está presentado con un gran número de dobreces e riscos.
EXTENSIÓN	O exercicio escrito adáptase á extensión esixida	O exercicio escrito presenta media páxina máis da extensión esixida.	O exercicio escrito presenta unha páxina máis da extensión esixida.	O exercicio escrito presenta dúas páxinas máis da extensión esixida.	O exercicio escrito presenta máis de dúas páxinas da extensión esixida.

RÚBRICA PARA AVALIAR A EXPOSICIÓN ORAL E TRABALLOS ORAIS.

	EXCELENTE	AVANZADO	SATISFACTORIO	BÁSICO	MOI BÁSICO / ESCASO
EXPRESIÓN ORAL	Utiliza un vocabulario adecuado e a exposición é coherente.	O vocabulario é adecuado e a exposición é clara.	Fáltalle vocabulario e ten algún problema para expresar correctamente as súas ideas.	Manexa un vocabulario moi básico e ten problemas para transmitir con claridade as súas ideas.	Ten un vocabulario moi básico e non logra transmitir con claridade as súas ideas.

INCLUSIÓN DOS ASPECTOS RELEVANTES	Expón claramente o traballo e achega referencias aos coñecementos traballados.	Expón claramente o traballo, pero non relaciona toda a exposición cos coñecementos traballados.	Expón claramente o traballo, pero non o relaciona cos coñecementos traballados.	Ten dificultade para expoñer o traballo porque non entende os coñecementos traballados.	Non expón o traballo nin coñece os conceptos traballados necesarios para a súa realización.
RECURSOS DIDÁCTICOS	A exposición acompáñase con soportes audiovisuais en diversos formatos, especialmente atractivos e de moita calidade.	Soporte visual adecuado e interesante na súa xusta medida.	Soporte visual adecuado.	Soporte visual non adecuado.	Sen soporte visual.
EXPLICACIÓN DO PLAN DE TRABALLO	Explica cada paso con detalle, con lóxica e cronoloxicamente na orde na que o realizou.	Explica todos os pasos claramente, pero leouse un pouco coa orde.	Explica todos os pasos claramente, pero leouse na orde e foi necesario reorganizalo a través de preguntas.	Presenta dificultade á hora de diferenciar os pasos que deu e necesita axuda para explicalos con claridade.	Non identifica os pasos que deu nin é capaz de reconducir o discurso de forma guiada.
EXPRESIVIDADE	As súas expresividade e entusiasmo e a súa linguaxe corporal xeran un forte interese sobre o tema.	Expresividade, entusiasmo e linguaxe corporal xeran en ocasións interese, aínda que algunhas veces se perde e non presenta toda a información.	Expresividade, entusiasmo e linguaxe corporal xeran nalgunhas ocasións interese, aínda que moitas veces se perde e non presenta toda a información.	Mostrase unha actitude pasiva e non xera moito interese, pero algunhas veces, cando fala de algo que lle gusta moito, é capaz de mostrar algo de entusiasmo.	Actitude pasiva e desinteresada. Non xera interese na forma de falar.
TEMPO	O alumno utilizou o tempo adecuado e cerrou correctamente a presentación.	O alumno utilizou un tempo axustado, pero cun final precipitado ou longo por falta de control do tempo.	O alumno utilizou o tempo adecuado, pero faltoulle cerrar a súa presentación; ou ben non utilizou o tempo adecuado, pero incluíu todos os puntos da súa presentación.	Excesivamente longo ou insuficiente para poder desenvolver o tema correctamente.	O alumno esqueceu por completo o tempo que tiña e saíu do tema.
VOLUME DE VOZ	O seu volume de voz é adecuado, suficientemente alto como para ser escoitado desde todas as partes da aula, sen ter que berrar.	O seu volume de voz é adecuado e alto para ser escoitado por todos, aínda que, ás veces, cando dubida, baixa o volume.	Non é escoitado por toda a aula cando fala en voz alta, agás se se sente moi seguro e aumenta o seu volume de voz por uns segundos.	O seu volume de voz é medio e ten dificultades para ser escoitado por todos na aula.	O seu volume de voz é moi baixo como para ser escoitado por todos na aula.

RÚBRICA PARA AVALIAR COMENTARIOS DE TEXTO

	EXCELENTE	AVANZADO	SATISFACTORIO	BÁSICO	MOI BÁSICO / ESCASO
CLARIDADE DE EXPOSICIÓN DAS IDEAS	As ideas están ben estruturadas en parágrafos claramente definidos e acordes coas ideas máis importantes do texto.	A estrutura dos parágrafos está acorde coas ideas do texto.	A estrutura dos parágrafos é sinxela, pero correcta, acorde coas ideas do texto.	A estrutura está pouco definida.	O texto non ten estrutura lóxica nos seus parágrafos ou simplemente non se fai separación de ideas mediante parágrafos, é un só parágrafo sen estrutura.
CRÍTICA	Analiza todas as ideas que expón o autor, establece comparacións con outros autores e textos, e proporciona a súa opinión acerca do tema, fundamentada no coñecemento deste e documentada con outras lecturas.	Analiza todas as ideas que expón o autor, establece comparacións con outros autores e textos, e proporciona a súa opinión acerca do tema, pero non está ben fundamentada no coñecemento deste nin documentada con outras lecturas.	Identifica as ideas do autor, analízalas e desenvólveas pero sen comentarios.	Identifica as ideas do autor, pero non as analiza e non as comprende con claridade.	Non identifica as ideas do autor e mostra confusión de ideas.
FONTE	A fonte está citada correctamente.	A fonte está citada, pero falta un dato.	A fonte está citada, pero faltan algúns datos.	A fonte está citada, pero de xeito incorrecto: inclúe datos que non corresponden e omite outros que si son importantes segundo o establecen as metodoloxías.	A fonte non está citada ou está mal citada, de tal forma que é imposible acceder a ela coa información proporcionada.

GRAMÁTICA E ORTOGRAFÍA	Non hai erros gramaticais, ortográficos ou de puntuación.	Case non hai erros gramaticais, ortográficos ou de puntuación.	Existen dous erros gramaticais, ortográficos ou de puntuación.	Existen tres erros gramaticais, ortográficos ou de puntuación.	Existen máis de tres erros gramaticais, ortográficos ou de puntuación.
EXTENSIÓN	A extensión do texto é a adecuada, pois presenta a totalidade de ideas importantes do contido lido, ademais dunha reflexión do alumno.	A extensión do texto é adecuada, pois presenta case a totalidade de ideas importantes do contido.	A extensión do texto é pouco adecuada, pois é lixeiramente curto ou lixeiramente extenso.	A extensión do texto é inadecuada, pois non trata a totalidade das ideas do contido ou ben é máis extenso do conveniente.	A extensión do texto é completamente inadecuada: é demasiado breve ou demasiado extenso.

RÚBRICA PARA A AVALIACIÓN DUN EXAME

	EXCELENTE	AVANZADO	SATISFACTORIO	BÁSICO	MOI BÁSICO / ESCASO
PRECISIÓN NAS RESPOSTAS	Todas as respostas desenvolven o tema con claridade, precisión e concisión.	Case todas as respostas desenvolven o tema con claridade, precisión e concisión.	A maioría das respostas desenvolven o tema con claridade, precisión e concisión.	Poucas respostas desenvolven o tema con claridade, precisión e concisión.	A maioría das respostas non desenvolven o tema con claridade, precisión e concisión.
VOCABULARIO E CONCEPTOS	Utiliza un vocabulario e conceptos adecuados e a exposición é coherente coas ideas formuladas.	O vocabulario e os conceptos son adecuados e a exposición é clara na presentación das ideas formuladas.	Fáltalle vocabulario e/ou conceptos e ten algún problema para expresar correctamente as súas ideas.	Ten un vocabulario e uns conceptos moi básicos e problemas para transmitir con claridade as súas ideas.	Ten un vocabulario moi básico e non logra transmitir con claridade as súas ideas.
DOMINIO DO TEMA	Mostra coñecemento profundo e dominio total do tema e dos conceptos.	Mostra coñecemento e dominio do tema. Utiliza conceptos axeitados	O coñecemento e o dominio do tema é regular. Os conceptos son poucos ou pouco axeitados	O coñecemento e o dominio do tema é malo. Falta conceptualización	Non mostra coñecemento, conceptualización nin dominio do tema.

NÚMERO DE PREGUNTAS RESPONDIDAS	Todas as preguntas están respondidas.	Respondeu polo menos o 90% das preguntas.	Respondeu polo menos o 80% das preguntas.	Respondeu polo menos o 70% das preguntas.	Respondeu menos do 70% das preguntas.
GRAMÁTICA E ORTOGRAFÍA	Non hai erros gramaticais, ortográficos ou de puntuación e o texto lese con fluidez.	Case non hai erros gramaticais, ortográficos ou de puntuación e o texto lese con fluidez.	Hai dous erros gramaticais, ortográficos ou de puntuación, e o texto ten algunha dificultade para entenderse.	Hai tres erros gramaticais, ortográficos ou de puntuación, e o texto enténdese con dificultade.	Hai máis de tres erros gramaticais, ortográficos ou de puntuación, e o texto non se entende.
PRESENTACIÓN	Todas as respostas están presentadas con limpeza e pulcritude.	Case todas as respostas están presentadas con limpeza e pulcritude.	A maioría das respostas están presentadas con limpeza e pulcritude.	Poucas respostas están presentadas con limpeza e pulcritude.	A maioría das respostas non están presentadas con limpeza e pulcritude.

9. ORGANIZACIÓN ACTIVIDADES , SEGUIMIENTO, RECUPERACIÓN E AVALIACIÓN DE MATERIAS PENDENTES [INDICE](#)

Ó alumnado que neste curso académico teña esta materia pendente se lle atenderá no 2º recreo dos martes e no único dos venres. Nese período se resolverán as dúbidas que presente o alumnado, estruturarase novamente a materia obxecto de exame en dous ou tres probas escritas, a conveniencia do grupo de pendentes, realizaranse exercicios que presenten algunha dificultade para ese grupo de alumnado e corríranse aqueles que se encomendaron para a súa realización de xeito individual.

A recuperación desta materia pendente considerarase conseguida cando, ou ben en cada proba escrita das programadas, ou ben na proba final, se obteña unha cualificación igual ou superior a 5 (cinco). A cualificación que se reflectirá nas correspondentes actas de avaliación será numericamente de 5 (cinco), ou excepcionalmente de 6 (seis).

10. ORGANIZACIÓN DOS PROCEDEMENTO PARA ACREDITAR COÑECEMENTOS NECESARIOS NO BACHARELATO [INDICE](#)

Estar en posesión do Título de Educación Secundaria Obrigatoria pola opción de Ensinanzas Académicas e ter superada a Reválida realizada ó finalizar o 4º curso de ESO é en si mesmo o único procedemento legal e válido para que o alumnado acredite posuír os coñecementos necesarios para realizar o Bacharelato.

Polo tanto, unicamente realizarase unha proba de avaliación inicial, se así o determina a CCP do centro, e, en colaboración co Departamento de Orientación, procederase a establecer a organización e realización da mesma.

11. AVALIACIÓN INICIAL E MEDIDAS A ADOPTA [INDICE](#)

A avaliación inicial realizarase en todos os grupos do centro educativo nas datas que se establezan por parte da CCP do centro.

O obxectivo desta avaliación inicial será dobre:

- a) Por unha parte establecer o nivel de coñecementos previos do alumnado individual e como grupo de clase.
- b) Por outra, a detección de problemas de aprendizaxe ou de competencias básicas do alumnado.

As actividades de **establecemento de coñecementos previos** serán:

- ☞ Actividade pregunta-resposta sobre o tema introducido polo profesorado, co fin de facilitar unha idea precisa sobre de onde se parte.
- ☞ Repaso das nocións xa vistas con anterioridade e consideradas necesarias para a comprensión da unidade, tomando nota das lagoas ou dificultades detectadas.
- ☞ Introducción de cada aspecto teórico aténdose ao seu contexto e á súa importancia para temas actuais e cotiáns, sempre que iso sexa posible.
- ☞ Actividade de definición de conceptos clave por parte do alumnado para reforzar a expresión e a organización e estruturación mental de información.
- ☞ Responder a unha serie de cuestións elaboradas en relación con un texto seleccionado para establecer o grao de comprensión sobre o mesmo.

Os resultados obtidos serán postos en común na sesión de avaliación inicial que se realizará nas datas establecidas pola xefatura de estudos, e aprobadas pola CCP, do centro.

Nesa mesma sesión adoptaranse as decisións consensuadas que se adoptaran para atender as necesidade individuais ou grupais encamiñadas a resolver os problemas de aprendizaxe detectados.

12. MEDIDAS DE ATENCIÓN Á DIVERSIDADE [INDICE](#)

Un dos principios básicos que ha ter en conta a intervención educativa é o da individualización, consistente en que o sistema educativo ofrezca a cada alumno e alumna a axuda pedagóxica que necesite en función das súas motivacións, intereses e capacidades de aprendizaxe. Xorde diso a necesidade de atender esta diversidade.

No Bacharelato, etapa na que as diferenzas persoais en capacidades específicas, motivación e intereses adoitan estar bastante definidas, a organización do ensino permite que os propios alumnos e alumnas resolvan esta diversidade mediante a elección de modalidades e optativas. Non obstante, é conveniente dar resposta, xa desde as mesmas materias, a un feito constatable: a diversidade de intereses, motivacións, capacidades e estilos de aprendizaxe que os alumnos e alumnas manifestan.

É preciso, daquela, ter en conta os estilos diferentes de aprendizaxe dos alumnos e alumnas e adoptar as medidas oportunas para afrontar esta diversidade. Hai estudantes reflexivos (detéñense na análise dun problema) e estudantes impulsivos (responden moi rapidamente); estudantes analíticos (pasan lentamente das partes ao todo) e estudantes sintéticos (abordan o tema desde a globalidade); uns traballan durante períodos longos e outros necesitan descansos; algúns necesitan ser reforzados continuamente e outros non; hainos que prefiren traballar sós e hainos que prefiren traballar en pequeno ou gran grupo.

Dar resposta a esta diversidade non é tarefa doada, pero si necesaria, pois a intención última de todo proceso educativo é lograr que os alumnos e alumnas alcancen os obxectivos propostos.

Como actividades de **detección de coñecementos previos** suxerimos:

- Debate e actividade pregunta-resposta sobre o tema introducido polo profesorado, co fin de facilitar unha idea precisa sobre de onde se parte.
- Repaso das nocións xa vistas con anterioridade e consideradas necesarias para a comprensión da unidade, tomando nota das lagoas ou dificultades detectadas.
- Introducción de cada aspecto teórico aténdose ao seu contexto e á súa importancia para temas actuais e cotiáns, sempre que iso sexa posible.

Como actividades **de consolidación** suxerimos:

- Realización de exercicios apropiados e todo o abundantes e variados que sexa preciso, co fin de afianzar os contidos teóricos, culturais e léxicos traballados na unidade.
- Traballo cos textos complementarios de cada unidade para asentir e consolidar os coñecementos adquiridos.

Esta variedade de exercicios cumpre, así mesmo, a finalidade que perseguimos. Coas actividades de recuperación-ampliación, atendemos non só os alumnos e alumnas que presentan problemas no proceso de aprendizaxe, senón tamén aqueles que alcanzaron no tempo previsto os obxectivos propostos.

As distintas formas de agrupamento do alumnado e a súa distribución na aula inflúen, sen dúbida, en todo o proceso. Entendendo o proceso educativo como un desenvolvemento comunicativo, é de grande importancia ter en conta o traballo en grupo, recurso que se aplicará en función das actividades que se vaian realizar —concretamente, por exemplo, nos procesos de análise e comentario de textos—, pois consideramos que a posta en común de conceptos e ideas individuais xera unha dinámica creativa e de interese nos alumnos e alumnas.

Concederáselle, non obstante, grande importancia noutras actividades ao traballo persoal e individual; en concreto, aplicarase nas actividades de síntese/resumo e nas de consolidación, así como nas de recuperación e ampliación.

Teremos que acometer, pois, o tratamento da diversidade no Bacharelato desde dúas vías:

1. A atención á diversidade na programación dos contidos, presentándoos en dúas fases: a información xeral e a información básica, que se tratará mediante esquemas, resumos, paradigmas, etc.
2. A atención á diversidade na programación das actividades. As actividades constitúen un excelente instrumento de atención ás diferenzas individuais dos alumnos e alumnas. A variedade e a abundancia de actividades con distinto nivel de dificultade permiten a adaptación, como dixemos, ás diversas capacidades, intereses e motivacións.

13. CONCRECIÓN DE ELEMENTOS TRANSVERSAIS [INDICE](#)

O tratamento dos diferentes temas transversais nas respectivas unidades didácticas concréntanse na táboa que figura no punto 4.2.

14. ACTIVIDADES COMPLEMENTARIAS E EXTRAESCOLARES [INDICE](#)

Realizaranse as actividades complementarias propostas e aprobadas pola CCP e que figuran na Programación Xeral Anual do centro.

Non se propón ningunha actividade extraescolar para o presente curso.

15. REVISIÓN, AVALIACIÓN E MODIFICACIÓN DA PROGRAMACIÓN [INDICE](#)

A revisión, avaliación e posterior modificación da programación realizarase, tal e como é preceptivo, a través da memoria anual de departamento. No centro educativo utilízase para iso un modelo estandarizado, e aprobado no seu día pola CCP do centro, que inclúe unha reflexión sobre a práctica docente.

Sen perxuízo dese modelo, si que conviría que o profesorado deste departamento reflexionase sobre diferentes aspectos da súa práctica docente e sobre o proceso de ensino e aprendizaxe. Para facilitar iso pódense utilizar unha serie de indicadores como os que se propoñen a continuación.

MOTIVACIÓN DO ALUMNADO

	INDICADORES	VALORACIÓN	PROPOSTAS DE MELLORA
MOTIVACIÓN DO ALUMNADO	1. Proporciona un plan de traballo ó principio de cada unidade.		
	2. Considera situacións que introduzan a unidade (lecturas, debates, diálogos...).		
	3. Relaciona as aprendizaxes con aplicacións reais ou coa súa funcionalidade.		
	4. Informa sobre os progresos conseguidos e as dificultades encontradas.		
	5. Relaciona os contidos e as actividades cos intereses do alumnado.		
	6. Estimula a participación activa dos estudantes na clase.		
	7. Promove a reflexión dos temas tratados.		

DESENVOLVEMENTO DA ENSINANZA

	INDICADORES	VALORACIÓN	PROPOSTAS DE MELLORA
DESENVOLVEMENTO DA ENSINANZA	1. Resume as ideas fundamentais discutidas antes de pasar a unha nova unidade ou tema con mapas conceptuais, esquemas...		
	2. Cando introduce conceptos novos, relaciónaos, se é posible, cos xa coñecidos; intercala preguntas aclaratorias; pon exemplos...		
	3. Ten predisposición para aclarar dúbidas e ofrecer asesorías dentro e fóra das clases.		
	4. Optimiza o tempo dispoñible para o desenvolvemento de cada unidade didáctica.		
	5. Utiliza axuda audiovisual ou doutro tipo para apoiar os contidos na aula.		
	6. Promove o traballo cooperativo e mantén unha comunicación fluída cos estudantes.		
	7. Desenvolve os contidos dunha forma ordenada e comprensible para os alumnos e as alumnas.		
	8. Presenta actividades que permitan a adquisición dos estándares de aprendizaxe e as destrezas propias da etapa educativa.		
	9. Presenta actividades de grupo e individuais.		

SEGUIMIENTO E AVALIACIÓN DO PROCESO DE ENSIANZA-APRENDIZAXE

	INDICADORES	VALORACIÓN	PROPOSTAS DE MELLORA
SEGUIMIENTO E AVALIACIÓN DO PROCESO DE ENSIANZA- APRENDIZAXE	1. Realiza a avaliación inicial ao principio do curso para axustar a programación ó nivel do alumnado.		
	2. Detecta os coñecementos previos de cada unidade didáctica.		
	3. Revisa, con frecuencia, os traballos propostos na aula e fóra dela.		
	4. Proporciona a información necesaria sobre a resolución das tarefas e como pode melloralas.		
	5. Corrixe e explica de forma habitual os traballos e as actividades dos alumnos e das alumnas, e dá pautas para a mellora das súas aprendizaxes.		
	6. Utiliza suficientes criterios de avaliación que atendan de xeito equilibrado a avaliación dos diferentes contidos.		
	7. Favorece os procesos de autoavaliación e coavaliación.		
	8. Propón novas actividades que faciliten a adquisición de obxectivos cando estes non foron alcanzados suficientemente.		
	9. Propón novas actividades de maior nivel cando os obxectivos foron alcanzados con suficiencia.		
	10. Utiliza diferentes técnicas de avaliación en función dos contidos, do nivel dos estudantes, etc.		
	11. Emprega diferentes medios para informar dos resultados aos estudantes e aos pais.		